

MONETĀRAIS BILETENS

5•2001

Maijā turpinājās Latvijas tautsaimniecības izaugsme un sevišķi auga transporta nozares rādītāji. Lēnāk nekā aprīlī palielinājās naudas piedāvājums (par 0.8%) un iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikums (par 0.6%), bet straujāks bija iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikuma pieaugums (3.7%). Latvijas naudas tirgū likviditātes pazemināšanās noteica starpbanku kredītu procentu likmju kāpumu un starpbanku tirgus apgrozījuma pieaugumu.

Patēriņa cenu indekss salīdzinājumā ar aprīli palielinājās par 1.0%, gada inflācija sasniedza 2.7%, bet gada pamatinflācija – 2.4%. Inflācijas pieaugumu visvairāk veicināja pārtikas produktu cenu kāpums (par 2.1%; t.sk. dārzeņiem par 26.8% un kartupeļiem par 14.2%) un apģērba un apavu cenu pieaugums (par 1.2%). Preču cenas pieauga par 1.2%, bet pakalpojumu cenas – par 0.5%.

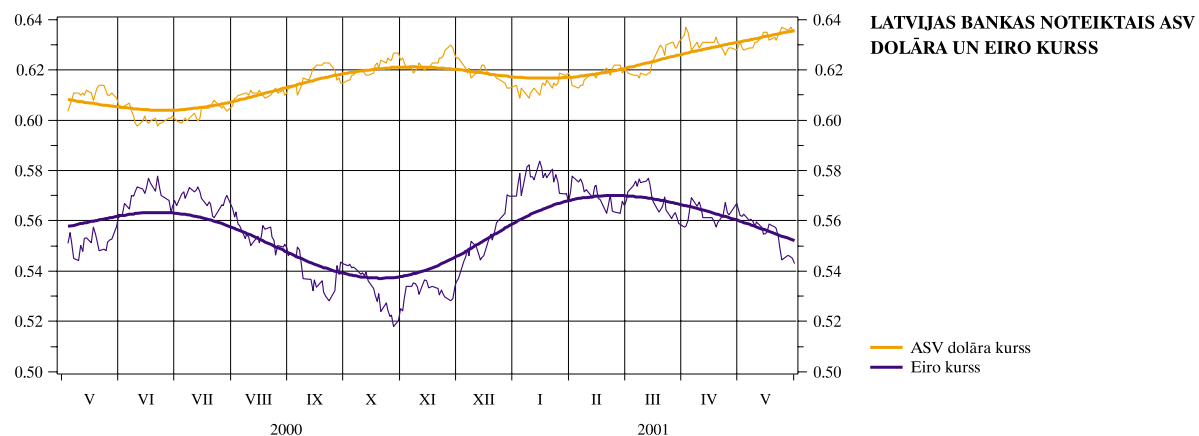
Naudas piedāvājuma kāpumu noteica banku sistēmas tīro ārējo aktīvu palielināšanās par 18.4 milj. latu. Banku sistēmas tīrie iekšējie aktīvi nedaudz samazinājās (par 7.5 milj. latu), lai gan turpinājās straujš iekšzemes kredīta atlikuma pieaugums (par 30.0 milj. latu).

Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikums salīdzinājumā ar aprīli pieauga par 37.0 milj. latu (pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – 40.5%). Palielinājās gan uzņēmumiem, gan privātpersonām izsniegto kredītu atlikums. Straujāk auga ilgtermiņa kredītu atlikums (par 32.0 milj. latu jeb 4.1%). Visvairāk palielinājās hipotēku kredīta atlikums (par 14.9 milj. latu jeb 11.1%).

Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikums bankās pieauga par 5.3 milj. latu (līdz 941.0 milj. latu). Palielinājumu noteica pieprasījuma noguldījumu atlikuma kāpums (par 5.6 milj. latu). Pieauga privātpersonu (par 9.2 milj. latu), bet samazinājās uzņēmumu (par 3.9 milj. latu) noguldījumu atlikums.

Plašās naudas un piesaistīto noguldījumu lēnāks kāpums maijā noteica arī to gada pieauguma tempa samazināšanos (plašajai naudai – no 25.5% aprīlī līdz 22.7% maijā un iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumiem – attiecīgi no 32.7% līdz 27.7%). Savukārt straujāks nekā iepriekšējā mēnesī bija skaidrās naudas pieprasījuma kāpums. Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) salīdzinājumā ar aprīli palielinājās par 5.4 milj. latu (pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – 13.1%).

Nozīmīgākais notikums pasaules valūtas tirgū maijā bija tālāks eiro kursa kritums, ko veicināja inflācijas kāpums vairākās Eiropas valstīs. Japānas jenas kurss maijā pieauga gan attiecībā pret ASV dolāru, gan attiecībā pret eiro. To noteica tirgus dalībnieku cerības, ka Japānas jaunā valdība spēs panākt valsts tautsaimniecības atveseļošanu.

Latvijas Bankas noteiktais eiro kurss attiecībā pret latu maijā samazinājās (par 3.8%), bet ASV dolāra, Japānas jenas un Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss palielinājās (attiecīgi par 1.3%, 4.1% un 0.1%). Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi samazinājās par 3.8 milj. latu jeb 0.7%, nedaudz kritoties valūtas mijmaiņas darījumu atlikumam. Lai gan valūtas mijmaiņas darījumu izsolēs mēneša laikā tika izsolīti 25.6 milj. latu (1.8 reizes vairāk nekā aprīlī), valūtas mijmaiņas darījumu atlikums samazinājās par 1.3% (līdz 128.4 milj. latu).

Naudas bāze pieauga par 21.7 milj. latu jeb 4.0% (salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – par 10.2%). To noteica bankām izsniegto Latvijas Bankas kredītu atlikuma kāpums (par 20.7 milj. latu). Par 5.4 milj.

latu samazinoties valdības noguldījumam Latvijas Bankā, pieauga arī centrālās bankas neto kredīts valdībai. Banku noguldījumu atlikums Latvijas Bankā palielinājās par 21.6 milj. latu. Izsniegto *repo* kredītu apjoms bija 2.4 reizes lielāks nekā aprīlī, bet lombarda kredīti tika izsniegti 101.4 milj. latu apjomā.

Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu apjoms palielinājās par 25.2% (līdz 428.5 milj. latu). Zemāka likviditāte izraisīja šo kredītu vidējās svērtās procentu likmes pieaugumu līdz 5.0%. Naudas tirgus indekss RIGIBOR uz nakti izsniegtajiem kredītiem palielinājās no 3.01% maija sākumā līdz 6.00% mēneša beigās.

Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts maijā pieauga par 1.6 milj. latu un 2001. gada pirmajos piecos mēnešos bija 27.1 milj. latu. Valsts pamatbudžeta ieņēmumu apjoms maijā bija lielākais mēneša apjoms 2001. gada pirmajos piecos mēnešos, augot gan nodokļu ieņēmumiem, gan ārvalstu finansiālajai palīdzībai. Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi valsts pamatbudžetā bija lielākie mēneša ieņēmumi kopš 2000. gada janvāra. Pieauga iedzīvotāju ienākuma nodokļa un akcīzes nodokļa ieņēmumi. Arī sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi maijā bija lielākie pēdējā pusotra gada laikā un nodrošināja valsts speciālā budžeta fiskālo pārpalikumu 3.3 milj. latu apjomā. No valsts pamatbudžeta izdevumiem visvairāk palielinājās procentu maksājumi par ārvalstu kredītiem sakarā ar eiroobligāciju procentu samaksu.

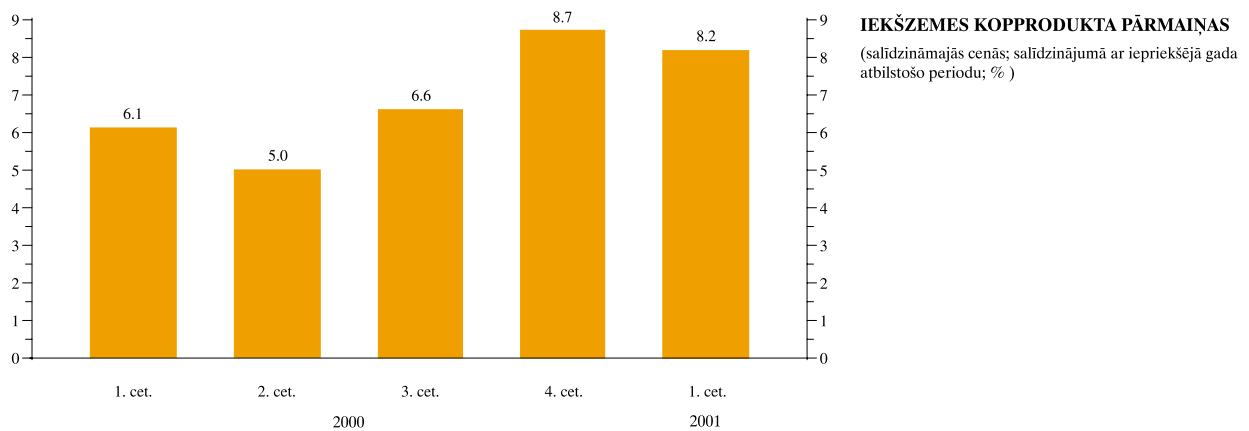
Valsts vērtspapīru pieprasījums maijā bija zemāks nekā aprīlī. Tikai 6 mēnešu parādzīmju izsolē tika pārdots viss piedāvātais apjoms – 5.0 milj. latu (vidējā svērtā diskonta likme – 5.54%). Divās izsolēs veikta 3 gadu obligāciju emisija 20.0 milj. latu apjomā (vidējā peļņas likme – 6.86%). Valsts vērtspapīru neto emisija maijā bija pozitīva un apgrozībā esošo valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru atlikums pieauga par 6.6% (līdz 283.8 milj. latu).

Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu Latvijas ostās saņemto un no tām nosūtīto kravu apjoms palielinājās par 23.9%, t.sk. Ventspils ostā par 22.6% un Rīgas ostā par 27.2%. Straujš bija arī pa dzelzceļu pārva-
dāto kravu apjoma kāpums (par 28.5%), tranzītpārvadājumu apjomam pieaugot pat par 40.2%.

Ražotāju cenu indekss rūpniecībā salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi palielinājās par 1.2% (lielākais kāpums pēdējo piecu gadu laikā) un salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – par 2.5%. Visvairāk ražotāju cenas pieauga citur neklasificētu elektrisko mašīnu un aparātu ražošanā (2.8%) un gatavo metālizstrādājumu ražošanā, izņemot mašīnas un iekārtas (par 2.6%).

Sezonālu faktoru ietekmē bezdarba līmenis samazinājās līdz 7.9% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita, un Nodarbinātības valsts dienestā reģistrēto bezdarbnieku skaits bija par 8.2% mazāks nekā 2000. gada maijā.

Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie dati par rūpniecības un tirdzniecības attīstību aprīlī liecina par šo nozaru straujo izaugsmi. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu rūpniecības

	2001	
	IV	V
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	10.5	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.4	1.0
Gada (%)	1.4	2.7
Patēriņa cenu gada pamatinflācija (%)	1.2	2.4
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	96 106	94 763
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	8.0	7.9
Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	-25.5	-27.1
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	104.6	*
Imports	175.7	*
Bilance	-71.1	*

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

(perioda beigās; milj. latu)

(perioda beigās; milj. ASV dolāru)*

	2001	
	IV	V
Banku sistēma		
M2X	1 362.5	1 373.3
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	426.9	432.3
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi	935.7	941.0
Pieprasījuma noguldījumi	532.8	538.4
Terminnoguldījumi	402.9	402.5
M2D	930.3	933.8
Tīrie ārējie aktīvi ¹	547.0	565.4
Tīrie iekšējie aktīvi ¹	815.5	808.0
Kredīti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām	1 009.3	1 046.3
Īstermiņa kredīti	220.5	225.6
Ilgtermiņa kredīti	788.8	820.8
Kredīts valdībai (neto)	104.4	97.4
Latvijas Banka		
M0	547.2	568.9
Skaidrā nauda apgrozībā	483.6	483.7
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	63.4	85.0
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	0.2	0.2
Tīrie ārējie aktīvi	563.0	559.2
Tīrie iekšējie aktīvi	-15.9	9.6
Kredīti	36.0	62.4
Bankām	39.4	60.1
Valdībai (neto)	-3.4	2.2
Pārējie aktīvi (neto)	-51.9	-52.7
Ārējās rezerves*	935.75	911.52
Zelts	65.80	68.33
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.45	0.07
Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā	0.07	0.07
Ārvalstu konvertējamās valūtas	869.43	843.05

¹ Tīrajos ārējos aktīvos un tīrajos iekšējos aktīvos vairs netiek ietverti aktīvi pārvaldīšanā un pasīvi pārvaldīšanā.

**PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS
BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU
KURSI**

	2001	
	IV	V
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	3.2	5.0
Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmes		
Īstermiņa kredīti (izsniegti latos)	11.8	11.5
Īstermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	10.6	12.7
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti latos)	10.5	10.5
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	10.8	9.9
No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.7	0.6
Pieprasījuma noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	0.5	0.8
Īstermiņa noguldījumi (veikti latos)	4.1	5.3
Īstermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	4.7	4.3
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti latos)	6.6	6.8
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	5.8	5.6
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.5	3.5
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.6280	0.6360
Ls pret DEM	0.2900	0.2789
Ls pret GBP	0.9050	0.9060
Ls pret FRF	0.0865	0.0832
Ls pret 100 JPY	0.5080	0.5290
Ls pret EUR	0.5671	0.5454

produkcijas fiziskā apjoma indekss pieauga par 10.5%, produkcijas izlaidei apstrādes rūpniecībā augot par 11.5%. Mazumtirdzniecības apgrozījums palielinājās par 13.5%.

Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde publicējusi datus par iekšzemes kopprodukta pieaugumu 2001. gada 1. ceturksnī (8.2%). To noteica straujš pievienotās vērtības kāpums tirdzniecībā (par 10.3%), transportā, glabāšanā un sakaros (par 10.6%), apstrādes rūpniecībā (par 11.3%) un citās nozarēs. Nefinanšu investīciju apjoms palielinājās par 11.0%.

	2001	
	IV	V
Banku rezerves	115.9	132.1
Nacionālā valūta banku kasēs	56.7	51.3
Noguldījumi Latvijas Bankā	59.1	80.8
Ārzemju aktīvi ¹	1 278.8	1 335.9
Ārvalstu valūta banku kasēs	34.4	34.7
Prasības pret ārvalstu bankām	749.1	786.2
Prasības pret ārvalstu nebankām	485.2	501.1
Pārējie aktīvi ¹	10.2	13.9
Prasības pret centrālo valdību (neto)	109.8	98.2
Prasības pret pašvaldībām (neto)	-2.0	-3.0
Prasības pret valsts uzņēmumiem	60.5	61.7
Prasības pret privātuzņēmumiem	780.9	808.5
Prasības pret privātpersonām	177.5	185.7
Neklasificētie aktīvi ¹	212.4	232.1
Pamatlīdzekļi	111.3	112.1
Nauda ceļā	5.1	4.1
Pārējie aktīvi ¹	34.0	35.8
Prasības pret iekšzemes kredītiestādēm (t.sk. ieguldījumi)	62.0	80.1
AKTĪVI PAVISAM¹	2 733.8	2 851.2
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>283.6</i>	<i>298.8</i>
Pieprasījuma noguldījumi	323.3	320.3
Valsts uzņēmumu	46.2	40.5
Privātuzņēmumu	151.8	152.6
Privātpersonu	125.3	127.2
Terminnoguldījumi	180.1	181.2
Valsts uzņēmumu	35.6	42.8
Privātuzņēmumu	56.2	51.4
Privātpersonu	88.3	87.0
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	432.3	439.5
Valsts uzņēmumu	20.3	16.3
Privātuzņēmumu	167.9	170.5
Privātpersonu	244.0	252.7
Tranzītfondi	22.0	22.2
Ārzemju pasīvi ¹	1 294.9	1 329.8
Saistības pret ārvalstu bankām	250.4	277.3
Saistības pret ārvalstu nebankām	989.6	977.3
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības) ¹	54.8	75.2
Saistības pret Latvijas Banku	39.4	60.1
Parāda vērtspapīri	9.8	9.5
Kapitāls un rezerves	248.7	257.5
Rezidentu	91.3	94.0
Nerezidentu	157.4	163.5
Uzkrājumi parādiem un saistībām	57.0	59.4
Neklasificētie pasīvi ¹	126.3	171.8
Nauda ceļā	55.4	80.0
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības) ¹	23.5	24.3
Saistības pret iekšzemes kredītiestādēm	47.4	67.5
PASĪVI PAVISAM¹	2 733.8	2 851.2
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>283.6</i>	<i>298.8</i>

KREDĪTIESTĀŽU KOPSAVILKUMA BILANCE

(perioda beigās; milj. latu)

¹ Kredītiestāžu kopsavilkuma bilances aktīvos un pasīvos vairs netiek ietverti aktīvi pārvaldīšanā un pasīvi pārvaldīšanā.

© Latvijas Banka, 2001

Pārpublicējot obligāta avota norāde.
Reģistrācijas apliecība Nr. 1718

Latvijas Banka
K. Valdemāra ielā 2a, Rīgā, LV-1050
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420
<http://www.bank.lv>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas mone-
tāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju rakstur-
lielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā
Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena
padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati
visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta
lapā ([http://www.bank.lv/FinancialData/Latvian/
index_LB.html](http://www.bank.lv/FinancialData/Latvian/
index_LB.html)).